

Sygn. akt I ACa 235/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 listopada 2015 roku

Sąd Apelacyjny w Lublinie, I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Jerzy Nawrocki
Sędzia:	SA Ewa Popek
Sędzia:	SO del. Ewa Bazelan (spr.)
Protokolant	Sekretarz sądowy Magdalena Szymaniak

po rozpoznaniu w dniu 10 listopada 2015 roku w Lublinie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej we W.

przeciwko J. K.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 12 stycznia 2015 roku, sygnatura akt I C 1024/13

I. zmienia zaskarżony wyrok:

a) w punkcie I, w ten sposób, że obniża zasądzoną w nim od pozwanego J. K. na rzecz powoda (...) Spółki Akcyjnej we W. kwotę 124.373,62 zł z ustawowymi odsetkami do kwoty 99.061,12 zł (dziewięćdziesiąt dziewięć tysięcy sześćdziesiąt jeden złotych dwanaście groszy) z ustawowymi odsetkami od dnia 11 stycznia 2013 roku do dnia 12 stycznia 2015 roku tj. w kwocie 20.126 zł (dwadzieścia tysięcy sto dwadzieścia sześć) zł, łącznie 119.187,12 zł (sto dziewięćnaście tysięcy sto osiemdziesiąt siedem złotych dwanaście groszy), którą to kwotę rozkłada na trzy raty po 39.729,04 zł (trzydzieści dziewięć tysięcy siedemset dwadzieścia dziewięć złotych cztery grosze) płatne w terminie do 1 grudnia 2015 roku, 1 grudnia 2016 roku i 1 grudnia 2017 roku z ustawowymi odsetkami w przypadku uchybienia terminowi płatności każdej z rat, a oddala powództwo co do kwoty 25.312,50 zł (dwadzieścia pięć tysięcy trzysta dwanaście złotych pięćdziesiąt groszy) z ustawowymi odsetkami;

b) w punkcie II, w ten sposób, że obniża zasądzoną w nim tytułem zwrotu kosztów procesu od pozwanego J. K. na rzecz powoda (...) Spółki Akcyjnej we W. kwotę 5.182,99 zł (pięć tysięcy sto osiemdziesiąt dwa złote dziewięćdziesiąt dziewięć groszy) do kwoty 3.422,90 zł (trzy tysiące czterysta dwadzieścia dwa złote dziewięćdziesiąt groszy);

II. oddala apelację w pozostałej części;

III. zasądza od pozwanego J. K. na rzecz powoda (...) Spółki Akcyjnej we W. kwotę 989,08 zł (dziewięćset osiemdziesiąt dziewięć złotych osiem groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu za drugą instancję;

IV. nakazuje pobrać na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Lublinie:

- od powoda (...) Spółki Akcyjnej we W. kwotę 131,93 zł (sto trzydzieści jeden złotych dziewięćdziesiąt trzy grosze),

- od pozwanego J. K. kwotę 527,71 zł (pięćset dwadzieścia siedem złotych siedemdziesiąt jeden groszy), tytułem poniesionych tymczasowo wydatków.

I ACa 235/15

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 10 stycznia 2013 roku powód (...) Spółka Akcyjna we W. domagał się zasądzenia na swoją rzecz od pozwanego J. K. kwoty 124.373,62 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 11 stycznia 2013 roku do dnia zapłaty oraz zwrotu kosztów procesu tytułem roszczeń z rozwiązanej umowy leasingu operacyjnego dotyczącej maszyny budowlanej podajnik betonu (...).

W piśmie z dnia 8 kwietnia 2014 roku powód sprecyzował, iż na kwotę roszczenia w wysokości 124.373,62 zł składają się:

1) 73.977,57 zł - koszty stanowiące nieuiszczone w terminie opłaty leasingowe pomniejszone o wartość zbytego przedmiotu leasingu. W jej skład wchodzi

a) raty leasingowe w wysokości 3.491,92 zł:

- faktura VAT nr (...) w wysokości 3.229,04 zł wystawiona tytułem nieopłaconej raty leasingowej nr 11; w związku z jej częściowym uregulowaniem pozostało do zapłaty 360,48 zł;

- faktura VAT nr (...) w wysokości 3.131,44 zł wystawiona tytułem nieopłaconej raty leasingowej nr 12;

b) faktury (...) w wysokości 366,00 zł:

- faktura VAT nr (...) w wysokości 122,00 zł, wystawiona tytułem wezwania do zapłaty z dnia 7 czerwca 2010 r.,

- faktura VAT nr (...) w wysokości 122,00 zł wystawiona tytułem wezwania do zapłaty z dnia 6 sierpnia 2010 r.,

- faktura VAT nr (...) w wysokości 122,00 zł wystawiona tytułem wezwania do zapłaty z dnia 6 lipca 2010 r.;

c) noty odsetkowe w wysokości 174,61 zł:

- nota odsetkowa nr (...) w wysokości 117,13 zł, wystawiona tytułem zwłoki w zapłacie opłaty leasingowych nr (...) oraz faktur (...) oraz (...) w związku z jej częściowym uregulowaniem do zapłaty pozostało 83,24 zł,

- nota odsetkowa nr (...) w wysokości 13,21 zł wystawiona tytułem zwłoki w zapłacie opłaty leasingowej nr (...),

- nota odsetkowa nr (...) w wysokości 30,71 zł wystawiona tytułem zwłoki w zapłacie opłaty leasingowej nr (...),

- nota odsetkowa nr (...) w wysokości 47,54 zł wystawiona tytułem zwłoki w zapłacie opłaty leasingowej nr (...);

d) opłaty niezafakturowane pomniejszone o dyskonto w wysokości 112.596,17 zł - kwota ta stanowi sumę przyszłych opłat leasingowych (finansujący może żądać od korzystającego ich zapłaty zgodnie z art. 709¹⁵ k.c.) od opłaty 13 do 60 włączenie, które pomniejszone zostały o dyskonto według stopy jednomiesięcznej WIBOR, tj. 3,60% obowiązującej w

ostatnim dniu roboczym miesiąca poprzedzającego miesiąc rozwiązania umowy, tj. 31 sierpnia 2010 r.; poszczególne raty zostały zdyskontowane w następujący sposób:

- rata zdyskontowana = rata netto niezdykontowana pomnożona przez czynnik dyskonta,

- czynnik dyskonta

- wykładnik dyskonta = (liczba porządkowa raty dykontowanej - liczba porządkowa pierwszej raty dla której obliczono dykonto)

- stopa dykonta = WIBOR IM/12 (gdzie WIBOR IM w wysokości 3,60% na dzień 31.08.2010 r.). Następnie suma ta (tj. 116.985,70 zł) pomniejszona została o wartość netto ze zbytego przedmiotu leasingu, tj. 43.008,13 zł, a następnie powiększona o kwotę 357,00 zł stanowiącą kwotę ubezpieczenia, która pozwany został obciążony na podstawie zapisu § 17 OWUL.

2) 50.396,05 zł - koszty obciążające pozwanego w związku z brakiem zwrotu przedmiotu leasingu; w jej skład wchodzi:

a) kara umowna za niezwrócenie przedmiotu leasingu w terminie 3 dni zgodnie z zapisem § 27 ust. 1 OWUL w wysokości 46.875,00 zł. Umowa rozwiązana została ze skutkiem na dzień 14 września 2010 r., tak więc w oparciu o § 27 ust. 1 OWUL pozwany zobowiązany był do zwrotu przedmiotu leasingu w terminie 3 dni, tj. do 16 września 2010 r., przedmiot leasingu przejęty został przez wierzyciela z dniem 1 grudnia 2010 r., tj. 76 dni po terminie. Kara naliczona została w oparciu o § 27 ust. 2 OWUL: wartość początkowa przedmiotu leasingu 125.000,00 zł) pomnożona została o ilości dni zwłoki (76 dni), a następnie pomnożona została o 0,5%,

b) faktura VAT nr (...) w wysokości 366,00 zł stanowiąca wynagrodzenie dla biegłego za sporządzenie opinii - dowód w aktach sprawy,

c) faktura VAT nr (...) w wysokości 1.500,00 zł stanowiąca wynagrodzenie dla firmy zewnętrznej za windykację przedmiotu leasingu,

d) faktura VAT nr (...) w wysokości 1.655,05 zł stanowiąca opłatę za transport przedmiotu leasingu (przebyto 714 km, gdzie stawka za 1 km wynosiła 1,90 zł netto).

Wyrokiem z dnia 12 stycznia 2015 roku Sąd Okręgowy w Lublinie:

I. zasądził od pozwanego J. K. na rzecz powoda (...) Spółki Akcyjnej we W. kwotę 124.373,62 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 11 stycznia 2013 r. do dnia zapłaty;

II. zasądził od pozwanego J. K. na rzecz powoda (...) Spółki Akcyjnej we W. kwotę 5.182,99 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia Sądu Okręgowego:

Powód (...) Spółka Akcyjna we W. zawarł w dniu 7 października 2009 r. z pozwanym J. K. umowę leasingu operacyjnego o numerze (...). Na jej podstawie powód nabył i przekazał na rzecz pozwanego przedmiot leasingu – maszynę budowlaną stanowiącą podajnik betonu (...), a pozwany zobowiązał się w zamian za to opłacać raty leasingowe ustalone precyzyjnie w harmonogramie opłat leasingowych.

W umowie ustalono też między innymi, że:

((...)): Umowa może zostać przez Leasingodawcę wypowiedziana ze skutkiem natychmiastowym przed terminem jej zakończenia m.in. w przypadku gdy Leasingobiorca dopuszcza się zwłoki w zapłacie którejkolwiek z opłat leasingowych, pomimo wcześniejszego wyznaczenia mu na piśmie przez Leasingodawcę dodatkowego terminu do jej

zapłaty z zagrożeniem możliwości wypowiedzenia umowy w trybie natychmiastowym w przypadku nieuiszczenia tej opłaty w tym terminie.

((...)): W przypadku rozwiązania umowy w trybie określonym w ust. 1 lub ust. 2, wpłacone opłaty leasingowe nie będą podlegać zwrotowi. Leasingobiorca, w terminie 14 dni od dnia rozwiązania umowy zobowiązany jest do zapłaty na rzecz Leasingodawcy zaległych zafakturowanych opłat oraz odszkodowania z tytułu rozwiązania umowy. Wysokość odszkodowania będzie wyliczona jako suma wszystkich przewidzianych w umowie, a niezapłaconych opłat leasingowych (pomniejszonych o dyskonto) z tytułu wcześniejszej spłaty) oraz kaucji gwarancyjnej, powiększona o poniesione przez Leasingodawcę wszelkie koszty windykacji (w tym koszty wyceny i sprzedaży przedmiotu leasingu), a następnie pomniejszona o kwotę, jaką Leasingodawca uzyskał ze sprzedaży przedmiotu leasingu, lub w przypadku jego leasingu, o cenę netto przedmiotu stanowiącą podstawę zawarcia kolejnej umowy leasingu. W przypadku gdy sprzedaż przedmiotu leasingu lub zawarcie kolejnej umowy leasingu nie nastąpi w ciągu 30 dni od dnia jego przejęcia, określone powyżej zobowiązanie Leasingobiorcy pomniejszone zostanie o wartość przedmiotu leasingu określoną przez powołanego przez Leasingodawcę rzeczoznawcę, z zastrzeżeniem, iż w przypadku gdy uzyskana, w terminie późniejszym, kwota ze sprzedaży przedmiotu leasingu lub stanowiąca podstawę zawarcia kolejnej umowy leasingu będzie niższa niż kwota z wyceny, Leasingobiorca pokrywa brakującą różnicę.

((...)): W przypadku gdy Leasingobiorca nie skorzysta z prawa do nabycia własności przedmiotu leasingu po zakończeniu umowy lub gdy umowa zostanie wypowiedziana przed terminem jej zakończenia albo w inny sposób rozwiązana, zobowiązany jest on, w terminie 3 dni od dnia wygaśnięcia lub rozwiązania umowy, zwrócić przedmiot leasingu, na własny koszt i ryzyko wraz ze wszystkimi dokumentami i kompletnym fabrycznym wyposażeniem, do siedziby Leasingodawcy lub miejsca przez niego wskazanego, celem protokolarnego jego odbioru.

((...)): w razie opóźnienia w zwrocie przedmiotu leasingu, Leasingobiorca zobowiązany jest do uiszczenia z tego tytułu kary umownej w kwocie stanowiącej równowartość 0,1% ceny netto przedmiotu leasingu w przypadku pojazdów oraz 0,5% ceny netto w przypadku innych niż pojazdy przedmiotów leasingu, za każdy dzień opóźnienia. (...)

((...)) Brak powiadomienia Leasingodawcy odrębnym pismem o zmianie adresu Leasingobiorcy powodować będzie, iż skuteczne będą doręczenia dokonywane na ostatni znany Leasingodawcy adres Leasingobiorcy.

Pozwany przez kilka pierwszych miesięcy uiszczał w terminie raty leasingowe, następnie zaś z uwagi na trudną sytuację finansową zaprzestał ich uiszczania w lipcu 2010 roku (rata 10. – termin płatności 15 lipca 2010 r.). Pomimo próśb pozwanego, powód nie wyraził zgody na zmianę terminów uiszczania rat leasingowych.

Pismem z dnia 6 sierpnia 2010 roku powód wezwał pozwanego do zapłaty 10. raty leasingowej w terminie do 20 sierpnia 2010 r. pod rygorem rozwiązania umowy w trybie 24 ust. 1a OWUL. Wezwanie w dniu 9 sierpnia 2010 r. przesłano na adres pozwanego wskazany w umowie leasingu.

Pismem z dnia 1 września 2010 roku powód wypowiedział pozwanemu umowę leasingu pod warunkiem zawieszającym uiszczenia do dnia 15 września 2010 r. pełnej kwoty zaległości wraz z odsetkami i wezwał go do zwrotu przedmiotu leasingu oraz przedstawił w załączniku pisemne podsumowanie zadłużenia na łączną kwotę 112.650,97 zł. Dokumenty te nie zostały odebrane przez pozwanego, pomimo przesłania go na jego adres wskazany w umowie leasingu. Korespondencja była awizowana dwukrotnie, tj. 6 września 2010 r. oraz 13 września 2010 r., po czym zwrócona 21 września 2010 r.

W dniu 1 grudnia 2010 roku przedmiot leasingu został odebrany przez prywatnego windykatora wynajętego przez powoda.

W dniu 13 grudnia 2010 r. powołany przez powoda rzeczoznawca dokonał wyceny przedmiotu leasingu na kwotę 36.200,00 zł netto.

W dniu 1 kwietnia 2011 r. powód zbył przedmiot leasingu osobie trzeciej za kwotę 43.008,13 zł netto, tj. 52.900,00 zł brutto.

Pismem z dnia 5 kwietnia 2012 r. (doręczonym pozwanemu w dniu 17 kwietnia 2012 r.) powód wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 124.373,62 zł w terminie 14 dni. Obejmowała ona m.in. następujące należności objęte notami obciążeniowymi:

- 73.466,09 zł – odszkodowanie ustalone zgodnie z § 24 OWUL (k. 83)
- 46.875,00 zł – opłata z tytułu opóźnienia w zwrocie przedmiotu leasingu

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wskazanych w uzasadnieniu dokumentów

Sąd Okręgowy uznał powództwo za uzasadnione.

Sąd uznał za bezsporną okoliczność uzasadnionego i skutecznego wypowiedzenia przez powoda pozwanemu zwartej umowy leasingu zgodnie z treścią art. 24 ust. 1 pkt a) OWU w zw. z art. 70913 § 2 k.c. Sporna była natomiast data rozwiązania umowy leasingu.

W tym zakresie Sąd Okręgowy uznał za chybiony zarzut pozwanego co do niedoręczenia mu pisma z dnia 1 września 2010 r. Zgodnie bowiem z treścią § 29 OWUL doręczenia korespondencji pod ostatni znany powodowi adres pozwanego (wskazany w treści umowy) były skuteczne. Według zaś art. 61 § 1 k.c. oświadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, jest złożone z chwilą, gdy doszło do niej w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią. Sąd uznał też za wiarygodne twierdzenie powoda o skutecznym doręczeniu pozwanemu wezwania do zapłaty z dnia 6 sierpnia 2010 r., ponieważ powód przedstawił dowód nadania tego dokumentu listem poleconym, co uzasadnia domniemanie, iż został on doręczony pozwanemu przed 20 sierpnia 2010 r. w sposób pozwalający pozwanemu na zapoznanie się z jego treścią zgodnie z § 29 OWUL i art. 61 § 1 k.c.

Za uzasadnione Sąd uznał też obciążenie przez powoda pozwanego pozostałymi kosztami, w tym kosztami przeprowadzonej windykacji, gdyż wbrew treści § 27 ust. 1 OWUL pozwany nie zwrócił przedmiotu leasingu do siedziby powoda, przedmiot leasingu został pozwanemu odebrany.

Z kolei brak było według Sądu podstaw do uwzględnienia zarzutu pozwanego dotyczącego zawyżenia kwoty odszkodowania należnego powodowi na podstawie § 24 ust. 4 OWUL z uwagi na zbycie przedmiotu leasingu za zaniżoną cenę. Zgodnie z treścią § 24 ust. 4 OWUL obniżenie kwoty odszkodowania, w przypadku gdy sprzedaż przedmiotu leasingu lub zawarcie kolejnej umowy leasingu nie nastąpi w ciągu 30 dni od dnia jego przejęcia, pomniejszone miało zostać o wartość przedmiotu leasingu określoną przez powołanego przez Leasingodawcę rzeczoznawcę.

W ocenie Sądu Okręgowego, powód nie naruszył powyższego obowiązku, przyjmując w rozliczeniu rozwiązanie korzystniejsze dla pozwanego, tj. cenę faktycznego zbycia, wyższą niż kwota oszacowana przez rzeczoznawcę. Dlatego wniosek pozwanego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego nie został uwzględniony.

Sąd wskazał, że art. 709¹⁵ k.c. ma na celu zrekompensowanie szkody poniesionej przez leasingodawcę, zakupującego przedmiot leasingu z własnych środków, wedle wyboru leasingobiorcy, z zamiarem osiągnięcia zysku z oddania go do używania, a nie na potrzeby własne. Cel kompensacyjny zostaje spełniony przez natychmiastową spłatę wszystkich przewidzianych umową, niezapłaconych jeszcze rat, pomniejszonych o korzyści wynikające z wcześniejszej spłaty oraz przedwczesnego rozwiązania umowy. Nie jest taką korzyścią samo odzyskanie przedmiotu leasingu, skoro w założeniu nie miał on służyć leasingodawcy i jako taki jest dla niego bezwartościowy. Jest nią natomiast bądź to zysk z powtórnego oddania rzeczy w leasing bądź to cena z jej sprzedaży, przy czym leasingobiorca, który doprowadził do rozwiązania umowy, nie może oczekiwać od leasingodawcy ponadprzeciętnego wysiłku w poszukiwaniu kolejnego leasingobiorcy czy optymalnego nabywcy.

Sąd zaznaczył, że powód przedstawił sposób dokonania rozliczeń w piśmie datowanym na 3 kwietnia 2014 r. a objęte nim kwoty są, w ocenie Sądu Okręgowego, należne zgodnie z treścią art. 70915 k.c. w zw. z § 24 ust. 4 OWUL.

Za niezasadny Sąd Okręgowy uznał zarzut pozwanego dotyczący obciążenia go karą umowną. Zgodnie z treścią art. 483 k.c. § 1 można zastrzec w umowie, że naprawienie szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego nastąpi przez zapłatę określonej sumy (kara umowna). Natomiast zgodnie z art. 484 k.c. (§ 1) W razie niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania kara umowna należy się wierzycielowi w zastrzeżonej na ten wypadek wysokości bez względu na wysokość poniesionej szkody. Żądanie odszkodowania przenoszącego wysokość zastrzeżonej kary nie jest dopuszczalne, chyba że strony inaczej postanowiły. (§ 2) Jeżeli zobowiązanie zostało w znacznej części wykonane, dłużnik może żądać zmniejszenia kary umownej; to samo dotyczy wypadku, gdy kara umowna jest rażąco wygórowana.

Powołując się na orzecznictwo oraz treść art. 471 k.c. i 483 k.c. Sąd wskazał, że przy karze umownej wina w niewykonaniu zobowiązania jest podstawową przesłanką roszczenia na podstawie art. 483 k.c., ale wierzyciel nie musi udowadniać, że wykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania nastąpiło na skutek okoliczności, za które dłużnik ponosi odpowiedzialność. Natomiast na dłużniku ciąży obowiązek wykazania, że niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania nastąpiło na skutek okoliczności, za które nie ponosi on odpowiedzialności.

Powód wykazał w sposób poprawny sposób obliczenia tej kary. Jak też wypowiedzenie umowy zostało pozwanemu złożone skutecznie w świetle art. 61 § 1 k.c., niezależnie od faktu czy pozwany pismo odebrał czy też nie. Pozwany nie wykazał też, wbrew regule art. 6 k.c., aby zachodziły jakiegokolwiek okoliczności faktyczne uzasadniające stwierdzenie, że nie ponosi odpowiedzialności za niewykonanie zobowiązania, ani nie wykazał okoliczności faktycznych uzasadniających zmiarkowanie kary umownej przez Sąd lub zastosowanie art. 5 k.c.

Za chybiony Sąd uznał zarzut pozwanego dotyczący przedawnienia roszczeń dochodzonych przez powoda w niniejszym procesie. Składniki dochodzonego roszczenia stały się wymagalne w dniu 15 września 2010 r. lub później, a termin przedawnienia zgodnie z treścią art. 118 k.c. wynosi 3 lata, Niemniej jednak, zgodnie z art. 123 § 1 pkt 1 k.c. z chwilą wniesienia pozwu uległ on przerwaniu.

Z tych wszystkich względów oraz z uwagi na treść art. 359 § 2 k.c. powództwo podlegało uwzględnieniu wraz z żądanymi odsetkami.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu pomiędzy stronami procesu Sąd oparł na art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c.

Apelację od tego wyroku wniósł pozwany J. K., który zaskarżył wyrok w całości i zarzucił:

I. naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, tj:

1) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnej analizy materiału dowodowego polegający na pominięciu dowodu z przesłuchania strony pozwanej, a tym samym pominięciu okoliczności braku możliwości zapoznania się przez pozwanego z treścią wypowiedzenia umowy leasingu pismem z dnia 1 września 2010 roku, w sytuacji gdy pozwany szczegółowo wyjaśnił miejsce swojego pobytu we wrześniu 2010 roku oraz cel wyjazdu, co doprowadziło do błędnego uznania przez Sąd I instancji, iż pismem z dnia 1 września 2010 roku doszło do skutecznego wypowiedzenia umowy leasingu;

2) art. 217 § 3 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. w zw. z art. 278 § 1 k.p.c. poprzez bezzasadne oddalenie wniosku dowodowego pozwanego o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu maszyn budowlanych na okoliczność wyceny maszyny będącej przedmiotem leasingu, w sytuacji gdy pozwany skutecznie zakwestionował i zaprzeczył prawidłowości i rzetelności ustalenia wartości rynkowej maszyny i ceny jej zbycia, w związku z czym zasadnym było wyjaśnienie tej kwestii poprzez przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego, gdyż wymagało to wiadomości specjalnych,

a nadto miało istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, co w konsekwencji spowodowało nienależyte rozliczenie przedterminowo rozwiązanej umowy leasingu przez powoda;

3) art. 320 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i nierozłożenie na raty zasądzonego przez Sąd Wyrokiem świadczenia w sytuacji, gdy istniały szczególnie uzasadnione okoliczności zarówno osobiste, jak i majątkowe, jednoznacznie wskazujące, iż spełnienie świadczenia jednorazowo nie będzie mogło nastąpić przez pozwanego bez zaistnienia dotkliwych dla niego reperkusji i byłoby znacznie utrudnione, takie jak konieczność utrzymania nowonarodzonego dziecka oraz jego matki, wysokość alimentów na rzecz dziecka z poprzedniego związku małżeńskiego, wysokość spłaconych kredytów oraz pożyczek, których uwzględnienie winno skutkować rozłożeniem zobowiązania na raty;

4) art. 328 § 2 k.p.c. poprzez sporządzenie uzasadnienia zaskarżonego Wyroku nie odpowiadającego wymaganiom, jakie stawia wymieniony przepis, tj. niewskazanie, z jakich przyczyn Sąd odmówił wiarygodności dowodowi z przesłuchania strony pozwanej co powoduje, że orzeczenie to nie poddaje się kontroli instancyjnej;

5) art. 709⁽¹³⁾ § 2 k.c. w zw. z § 24 ust. 1 lit. a) OWUL w zw. z art. 61 § 1 k.c. i art. 6 k.c. poprzez nieuzasadnione uznanie przez Sąd I instancji, iż doszło do skutecznego wypowiedzenia przez powoda pozwanemu umowy leasingu pismem z dnia 1 września 2010 roku, podczas gdy pozwany nie otrzymał ww. oświadczenia woli powoda i nie miał możliwości zapoznania się z jego treścią (informację o wypowiedzeniu umowy pozwany uzyskał dopiero w dniu 17 listopada 2010 roku podczas rozmowy telefonicznej z pracownikiem firmy windykacyjnej (...)), a tym samym nie posiadał on wiedzy o konieczności zwrotu przedmiotu leasingu, co w konsekwencji spowodowało naliczenie przez powoda kar umownych z tytułu opóźnienia w zwrocie przedmiotu leasingu w wysokości 46.875,00 zł;

6) art. 484 § 2 k.c. poprzez jego niezastosowanie w sytuacji gdy istniały przesłanki uzasadniające miarkowanie naliczonej przez powoda kary umownej. Kara umowna w równowartości prawie połowy wartości przedmiotu leasingu była niewątpliwie rażąco wygórowana i nie znajduje ona żadnego uzasadnienia w zasadach słuszności oraz stanowi przejaw wykorzystania przymusowego położenia pozwanego, jako kontrahenta.

Wskazując na powyższe zarzuty pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych za pierwszą instancję. Ponadto, wniósł o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych za postępowanie w drugiej instancji. Ewentualnie wniósł o uchylene Wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

W odpowiedzi na apelację powód (...) Spółka Akcyjna we W. wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie na rzecz powoda od pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

apelacja jest częściowo uzasadniona.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego, jak też zasadniczo ocenę prawną co do tego, że powodowi przysługiwały dochodzone roszczenia z wyjątkiem stwierżeń co do braku podstaw do miarkowania kary umownej.

Niemniej jednak zarzuty apelacji strony pozwanej są częściowo uzasadnione.

Mianowicie trafnie zarzuca skarżący Sądowi Okręgowemu naruszenie art.328 § 2 k.p.c. i art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnej analizy materiału dowodowego – brak jakiegokolwiek odniesienia się do dowodu z przesłuchania pozwanego, w szczególności niewskazanie, z jakich przyczyn Sąd odmówił wiarygodności temu dowodowi.

Jednakże nie prowadzi to do korzystnych dla pozwanego skutków, gdyż w nie ma podstaw do przyjęcia jakoby orzeczenie nie poddawało się kontroli instancyjnej, jak też brak jest podstaw do przyjęcia jakoby pozwany nie miał

możliwości zapoznania się z treścią pisma z 1 września 2010 roku, które zostało wysłane na adres przedsiębiorstwa pozwanego i dwukrotnie awizowane (k. 188).

Wprawdzie w swoich zeznaniach wskazywał on, że wyjeżdżał we wrześniu do S., aby zdobyć (od rodziny) środki na zapłatę zaległości, ale w ocenie Sądu Apelacyjnego te zeznania pozwanego nie zasługują na wiarę. Pomijając kwestię racjonalności stwierdzeń jakoby pozwany zdecydował się odbyć podróż do S. w celu uzyskania pomocy finansowej w sytuacji gdy zaległości wynosiły wówczas tylko ok. 6000 zł (2 opłaty leasingowe), to należy stwierdzić, że zeznania pozwanego pozostają w sprzeczności z wcześniejszymi jego twierdzeniami, gdyż w sprzeciwie od nakazu zapłaty podawał, że do S. wyjechał w lipcu 2010 roku, a powrócił w sierpniu 2010 roku (k.29). Oznacza to, że zeznania powoda wskazujące na pobyt w S. we wrześniu 2010 roku były złożone na potrzeby kwestionowania skuteczności doręczenia wypowiedzenia i nie można ich uznać za miarodajne.

Niezależnie od tego należy wskazać, że gdyby pozwany istotnie udał się do S. po pomoc, którą jak twierdzi uzyskał, to spłaciłby zaległości, które wówczas nie były jeszcze znaczne, i umowa byłaby kontynuowana.

W konsekwencji brak jest podstaw do przyjęcia jakoby zachodziły okoliczności uniemożliwiające pozwanemu odebranie przesyłki i zapoznanie się z jej treścią, co oznacza, że doszło do skutecznego doręczenia pozwanemu pisma z dnia 1 września 2010 roku i skutecznego wypowiedzenia umowy. Dlatego też zarzuty naruszenia art. 61 § 1 k.c. i art. 709¹³ § 2 k.c. w zw. z § 24 ust. 1 lit. a) OWUL nie zasługują na uwzględnienie.

To z kolei uprawniało powoda do domagania się zwrotu przedmiotu leasingu i naliczenia dochodzonych należności, w tym także z tytułu kary umownej.

Uzasadniony jest także zarzut dotyczący bezzasadnego oddalenia wniosku dowodowego o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność wyceny maszyny będącej przedmiotem leasingu.

Jak wynika z art. 709¹⁵ k.c. w razie wypowiedzenia przez finansującego umowy leasingu na skutek okoliczności, za które korzystający ponosi odpowiedzialność, finansujący może żądać od korzystającego natychmiastowego zapłacenia wszystkich przewidzianych w umowie a niezapłaconych rat, pomniejszonych o korzyści, jakie finansujący uzyskał wskutek ich zapłaty przed umówionym terminem i rozwiązania umowy leasingu.

Unormowanie to ma na celu zabezpieczenie leasingodawcy rekompensaty szkody, jakiej doznaje na skutek wcześniejszego rozwiązania umowy z przyczyn leżących po stronie leasingobiorcy, a co do zasady korzyścią leasingodawcy mająca wpływ na zmniejszenie szkody jest bądź rzeczywista cena uzyskana ze sprzedaży przedmiotu leasingu, bądź zyski z kolejnej umowy leasingu.

Zgodzić się należy ze stanowiskiem reprezentowanym w orzecznictwie i przywołanym przez Sąd Okręgowy, że leasingobiorca nie może oczekiwać od leasingodawcy ponadprzeciętnego wysiłku w poszukiwaniu kolejnego kontrahenta, w tym optymalnego nabywcy (por. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 25 kwietnia 2012 roku, I ACa 369/12, Lex 1238483). Nie oznacza to jednak, że leasingodawca ma zupełną dowolność i może zbyć tą rzecz za bezcen, po cenie rażąco zaniżonej wobec jej wartości rynkowej, gdyż miałoby to wpływ na sytuację dłużnika, a także wierzyciel ma obowiązek zachowania lojalności wobec dłużnika i nie może działać na jego szkodę, co wynika z art. 354 § 2 w zw. §1 k.c.

Stąd także leasingobiorca zbywając odzyskaną rzecz winien podejmować takie kroki, żeby zbyć ją za rozsądną cenę, jaką można w danych warunkach - uzyskać, oczywiście przy zachowaniu swojego interesu, który wyraża się w tym, że zależy mu na szybkim wyzbyciu się go.

Należy zwrócić uwagę, że odzyskany przedmiot leasingu jest z założenia zbędny leasingodawcy i jego celem gospodarczym jest szybkie zawarcie kolejnej transakcji – bądź kolejnej umowy leasingu, bądź zbycia tej rzeczy. Już z tych względów z założenia cena zbycia będzie niższa, gdyż zachodzą w tym wypadku warunki tzw. sprzedaży wymuszonej (opinia biegłego J. J. k. 327v), co ma miejsce w okolicznościach, w których sprzedawca znajduje się

pod presją konieczności sprzedaży, a potencjalni nabywcy o tym wiedzą. Już to niekorzystanie wpływa na sytuację leasingobiorcy, choć jest usprawiedliwione, ale dodatkowe zaniechania czy zaniedbania po stronie leasingodawcy nie powinny jej pogłębiać.

W niniejszym przypadku podnoszone przez pozwanego zastrzeżenia co do uzyskanej przez powoda ceny zbywanej maszyny (że tylko ok. 1/3 wyjściowej ceny po 1, 5 roku od nabycia) dawały podstawę do wątpliwości w tym zakresie, a ich wyjaśnienie wymagało wiadomości specjalnych – dowodu z opinii biegłego (art. 278 k.p.c.). Dlatego też Sąd Apelacyjny dopuścił z opinii biegłego z zakresu wyceny wartości ruchomości, pojazdów, maszyn i urządzeń J. J. na okoliczność wartości spornej pompy do betonu na dzień 31 grudnia 2010 roku (zgodnie z § 24 ust. 4 OWU - 30 dni od przejęcia rzeczy).

Wydaną przez tego biegłego opinię (k.325-344) Sąd Apelacyjny uznał za miarodajną. Jest ona rzetelna, zawiera szczegółową i racjonalną analizę okoliczności, które uwzględnił biegły ustalając wartość przedmiotu leasingu w poszczególnych wariantach. Na rozprawie w dniu 10 listopada 2015 roku biegły w sposób stanowczy i logiczny wyjaśnił ewentualne wątpliwości, w tym zgłaszane przez stronę powodową (k.327v). Strony nie podważyły skutecznie danych i wniosków wynikających z opinii biegłego.

Opinia ta nie potwierdziła zarzutu pozwanego jakoby zbycie nastąpiło po zaniżonej cenie, co miałyby wpływać na zawyżenie odszkodowania przysługującego powodowi.

Nawet przyjmując wyższą wskazaną przez biegłego wartość maszyny określoną z uwzględnieniem jej bardzo dobrego stanu wynikającego z potwierdzenia odbioru przedmiotu przy sprzedaży wymuszonej (k.327, 335) wynosi ona 46854,22 zł netto (57630, 70 brutto), czyli jest wyższa od ceny otrzymanej przez powoda (43008,13 zł netto) o ok. 3800 zł.

Różnica tego rzędu (mniej niż 10 %) mieści się w granicach indywidualnego ustalania ceny przez kontrahentów i nie daje podstawy do przyjęcia, że jest to kwota na tyle poniżej możliwej do uzyskania ceny, żeby z tego tytułu postawić zarzut leasingodawcy.

Dlatego też rozliczenie dokonane przez powoda w tym zakresie, w którym uwzględnił jako swoją korzyść rzeczywiście uzyskaną ze zbycia cenę, jest prawidłowe.

Natomiast trafnie wskazuje pozwany, że w niniejszym przypadku zachodziły przesłanki uzasadniające zastosowanie art. 484 § 2 k.c. i miarkowanie naliczonej przez powoda kary umownej.

W pierwszej kolejności należy odnieść się do wyliczenia kary umownej należnej stronie powodowej. Jak wynika z § 27 ust. 2 OWU kara ta przysługuje za opóźniony zwrot przedmiotu leasingu, 0,5 % ceny za każdy dzień opóźnienia. Natomiast według ust. 1 § 27 OWU leasingobiorca jest zobowiązany zwrócić przedmiot leasingu w terminie 3 dni od dnia wygaśnięcia lub rozwiązania umowy.

Biorąc pod uwagę, że skierowana do pozwanego przesyłka zawierająca wypowiedzenie umowy była awizowana w dniach 6 i 13 września 2010 roku (k.188) i mógł on ją odebrać z poczty najpóźniej 20 września 2010 roku, to co najmniej z tym dniem należy uznać, że doszło do skutecznego doręczenia pisma (art. 61 § 1 k.c.) i z tym dniem umowa została skutecznie wypowiedziana. Tym samym pozwany winien zwrócić przedmiot leasingu do dnia 23 września 2010 roku, wobec czego kara umowna przysługiwała za okres od dnia następnego – od 24 września 2010 roku do dnia 1 grudnia 2010 roku, czyli za 69 dni. Daje to kwotę 43125 zł (69x125000x0,5%).

Zgodnie z art. 484 § 2 k.c.: jeżeli zobowiązanie zostało w znacznej części wykonane, dłużnik może żądać zmniejszenia kary umownej; to samo dotyczy wypadku, gdy kara umowna jest rażąco wygórowana.

W ocenie Sądu Apelacyjnego powyższą kwotę kary umownej należy uznać za rażąco wygórowaną.

Przede wszystkim jej wysokość odpowiada wartości odzyskanego przedmiotu umowy (kwocie netto za jaką powód zbył maszynę). Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że pozwany ponosi obok kary umownej także wszystkie inne poniesione przez powoda koszty wynikające z wcześniejszego rozwiązania umowy i braku zwrotu maszyny, wobec czego praktycznie wszelkie elementy szkody strony powodowej podlegają naprawieniu niezależnie od kary umownej.

Ponadto termin odbioru przedmiotu leasingu uległ wydłużeniu z uwagi na pomyłone przez sprzedawcę numery seryjne. Mianowicie (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – podmiot, któremu powód zlecił odbiór przedmiotu leasingu uzyskał informację od powoda o miejscu gdzie znajduje się przedmiotowa maszyna w dniu 25 października 2010 roku. Po udaniu się w to miejsce okazało się, że znajdująca się tam maszyna ma inne numery seryjne. Wyjaśnienie sytuacji (w ramach której ustalono, że doszło do pomyłki ze strony sprzedawcy, który wystawił fakturę korygującą) trwało do 25 listopada 2010 roku i spowodowało, że odbiór ostatecznie nastąpił dopiero w dniu 1 grudnia 2010 roku.

Wprawdzie co do zasady sytuacja ta nie zwalnia pozwanego z odpowiedzialności z tytułu kary umownej, gdyż to jego obciążał zwrot rzeczy i nie było przeszkód, żeby dokonał zwrotu przedmiotu, który otrzymał w ramach umowy nie czekając na jej odbiór przez podmiot trzeci, ale gdyby nie pomyłka sprzedawcy sam odbiór nastąpiłby wcześniej. Dlatego też także ta okoliczność winna być uwzględniona i obok powyżej podniesionych miała wpływ na przyjęcie, że powyższa wysokość kary umownej ma charakter wygórowanej i to w stopniu rażącym i w ocenie Sądu Apelacyjnego winna podlegać zmniejszeniu o połowę – do kwoty 21 562 zł 50 gr (43125:2).

Z powyższych względów łączna kwota przypadająca stronie powodowej do zapłaty to kwota 99061 zł 12 gr obejmująca:

- 73977, 57 zł skorygowane opłaty leasingowe;
- 366, 00 zł wynagrodzenie rzeczoznawcy;
- 1500 zł opłatę za odbiór;
- 1655, 05 zł – opłatę za transport;
- 21562, 50 – karę umowną.

Z powyższych względów Sąd Apelacyjny na mocy art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i obniżył zasądzoną w nim od pozwanego na rzecz powoda kwotę do kwoty 99 061 zł 12 gr, oddalając powództwo co do kwoty 25 312 zł 50 gr z odsetkami ustawowymi.

Z uwagi na sytuację finansową i rodzinną pozwanego, który utrzymuje się obecnie z pracy, z której osiąga 4-5000 zł miesięcznie, ma na utrzymaniu rodzinę – partnerkę oraz dwoje dzieci w wieku 9 i 3 lata, Sąd na mocy art. 320 k.p.c. rozłożył zasądzoną kwotę, obejmująca należność główną 99061,12 zł oraz odsetki ustawowe od dnia 11 stycznia 2013 roku do dnia 12 stycznia 2015 roku (dnia wyrokowania przez Sąd Okręgowy, kiedy należność winna podlegać rozłożeniu na raty) w kwocie 20126 zł, łącznie 119187, 12 zł na trzy raty po 39729 zł 04 gr płatne kolejno do 1 grudnia 2015 roku, 2016 roku i 2017 roku. Biorąc pod uwagę, że postępowanie w niniejszej sprawie trwało dwa lata rozłożenie spłaty należności na dłuższy okres naruszałoby w interes strony powodowej.

Na mocy art. 385 k.p.c. apelację w pozostałym zakresie Sąd oddalił.

Konsekwencją zmiany rozstrzygnięcia merytorycznego jest zmiana rozstrzygnięcia co do kosztów. Z uwagi na to, że ostatecznie powództwo zostało uwzględnione w części – w ok. 80 % (99061,12 zł ze 124373, 62 zł), to zachodziła podstawa do zastosowania art. 100 k.p.c. i stosunkowego rozdzielenia kosztów i obciążenia każdej ze stron kosztami w takim stosunku, w jakim każda z nich jest przegrywającą: powód w 20 %, pozwany w 80 %.

Łącznie koszty w pierwszej instancji wyniosły 8799 zł 99 gr, z czego powód poniósł 5182,99 zł (opłata – 1555, wydatki – 27,99, wynagrodzenie pełnomocnika 3600 zł) a pozwany 3617 zł (wynagrodzenie i opłata pełnomocnika). Natomiast

powód winien ponieść koszty w 20 %, czyli w kwocie 1760 zł, a pozwany w 80 % czyli w kwocie 7039 zł 99 gr, wobec czego do zwrotu na rzecz powoda przypada kwota 3422 zł 90 gr (7039,99-3617; 5182,99-1760) i do takiej kwoty Sąd obniżył zasadzoną w punkcie II kwotę kosztów.

Również w drugiej instancji podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu stanowił art. 100 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. Łącznie koszty wyniosły 13136 zł, z czego powód poniósł 3617 zł (koszty pełnomocnika) a pozwany 9519 zł (opłata – 6219 zł, zaliczka na wynagrodzenie biegłego 600 zł, wynagrodzenie pełnomocnika – 2700 zł). Powód winien ponieść koszty w 20 % - 2627 zł, 20 gr, a pozwany w 80 % - 10508 zł 80 gr; tym samym do zwrotu na rzecz powoda przypada kwota 989 zł 08 gr (10508,80 – 9519; 3617-2627,20), o czym orzeczono w punkcie III wyroku.

W takich samych proporcjach na mocy art. 83 ust. 2 w zw. z art. 113 ust.1 ustawy o kosztach w sprawach cywilnych w zw. z art. 100 k.p.c. Sąd obciążył strony poniesionymi tymczasowo przez Skarb Państwa wydatkami na wynagrodzenie biegłego – 659 zł 64 gr: powoda w kwocie 131 zł 93 gr (20%) i pozwanego w kwocie 527 zł 71 gr (80 %).

Z uwagi na powyższe Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji.